

Kommentarer till presentationen för tjänsteenkäten SFOHH's möte 2024

1. Jag heter Sofie Enander och arbetar som ÖNH-specialist vid Linköpings universitetssjukhus och i år har jag tagit över efter Åsa Robinson som nationell samordnare av tjänsteenkäten. I år är det den 25:e gången tjänsteenkäten genomförs. Årets enkät visar som vanligt förhållanden på landets önh-kliniker och enheter avseende bemanning så som den såg ut under v.4 i år. Presentationen innehåller också en beräkning över utbildningsbehovet av nya specialister de kommande 10 åren. Det är verksamhetscheferna på våra önh-kliniker som svarar på enkäten och står för de siffror som ligger till grund för analysen. Årets bilder har jag fått hjälp med och de är AI-genererade med ett ÖNH tema vilket skapat hyfsat bildsköna individer med stora öron men också som ni kommer se om ni tittar noggrant har de ibland lite märkliga hudveck, konstiga tänder eller dubbla ögonlock.
2. Här ser vi arbetsgruppen 2024 som ansvarar för att enkäten genomförs. De skickade enkäten till respektive kliniks verksamhetschef och sammanställer sedan datan från sitt område. Beräkningar i presentationen som innebär jämförelser i förhållande till befolkningen är baserad på 2024 års befolkningsstatistik från Statistiska Centralbyrån.
3. Vi börjar med att diskutera resultaten som berör våra fantastiska specialister som ju utgör bulken av oss som jobbar inom ÖNH i Sverige.
4. Här ser vi antalet specialister de senaste 10 åren inom ÖNH, audiologi, foniatri och privat verksamhet. Antalet specialister har långsamt ökat och nu är vi totalt 666 specialister, varav 460 ÖNH-specialister, 47 audiologer, 25 foniatrer och 134 privata specialister. Det är framför allt antalet ÖNH-specialister som står för ökningen över tid.
5. Här visas endast antalet privata över en 10 års period och antalet privata specialister har ökat något sedan föregående år, från 122 till nuvarande 134st. Störst andel finns inom Region Stockholm/Gotland men det finns inga i privat verksamhet på just Gotland så majoriteten av privata specialister är således i Stockholm. Det är kanske lite svårt att se på det här diagrammet men det finns en privat specialist i Norra området vilket representeras av en väldigt tunn turkos linje i botten av diagrammet.
6. Här ser vi fördelningen av antalet specialister per 100 000 invånare i rikets olika områden, detta inkluderar både offentlig och privat verksamhet. Fördelningen är ganska jämn men Västra Götalandsregionen och Sydöstra ligger något lägre jämfört med resten av landet.
7. Här ser vi också antalet specialister per 100 000 invånare men över en 10-års period. Totalt har antalet specialister per 100 000 invånare ökat men det är inte mycket och den lilla ökningen står framför allt Region Stockholm/Gotland för.
8. Här ser vi antalet aktiva specialister, både privat och offentlig verksamhet presenterade i åldersgrupper över en 10-års period. Sedan längre tid tillbaka har antalet aktiva specialister över 65 år varit en stabil grupp som vi kan räkna med i

verksamheterna. 2014 var det 10,5% av oss som var över 65 år, nu är det 10%. Så andelen av oss som vill och kan fortsätta jobba efter 65-års ålder tycks ganska stabil.

9. Här ser vi andelen av specialister med forskarutbildning. Den blå linjen är andelen som är medicine doktor, den andelen har minskat över tid och de senaste 2 åren med 5 %. Denna kurva har dock varierat en del över tid. Mer tydligt och kanske oroande är att andelen som är docenter långsamt sjunker och har gjort så de senaste 9 åren. Jämfört med 2015 är det en stadig minskning från 53 stycken till nu 29 st, vilket står för en minskning med 45%. Vi ser den här utvecklingen trots att vi under samma tidsperiod fortsatt blivit totalt fler specialister.
10. Nu ska vi prata om deltidarbete för både specialister och ST-läkare inom offentlig sektor. I specialistgruppen ser vi en fortsatt en ökning av deltidarbete sedan 2014, se den blå linjen i diagrammet. Sett till hur många tjänster det deltidarbetet står för är det dock ganska stabilt över tid, se blå streckad linje. Fler specialister väljer således att gå ner i tid men inte med så stor nedsatt tjänstgöringsgrad. För ST-gruppen har antalet som går ner i tjänstgöringsgrad minskat de senaste åren, låt oss då hoppas att det speglar en rimlig arbetsbörda och inte är en reflektion av den ekonomiska situationen Sverige befunnit sig i den sista tiden.
11. Nästa grupp att diskutera är de alltid lika lyhörda audiologerna
12. I år är det angett av verksamhetscheferna att det finns 47 audiologer i klinisk tjänst och i dessa räknas alla in som är utbildade audiologer även om det inte skulle arbeta strikt inom audiologi. Det finns ett fåtal privata audiologer, totalt 2 st rapporterade. Enligt verksamhetscheferna i landet saknas det 12,5 audiologer, förra året saknades 17. Beräknade pensionsavgångar inom närmaste 5 åren är 7 stycken och pågående ST som beräknas vara färdiga inom 5 år är 5. Det innebär att 2028 kommer det saknas 10,5 audiologer. Vi behöver således fortsätta att motivera till vidareutbildning inom audiologi på våra kliniker. Vi ser även på bilden att liksom tidigare år har vissa områden klart fler audiologer än andra, Mellan sverige har tydligt flest och om man tittar på nästa bild...
13. Här ser vi fördelningen av antalet audiologer per 100 000 invånare för de olika områdena. Då står mellansverige tydligt ut med flest audiologer per 100 000 invånare, hela 0,7st. Det är som ni ser inte helt jämnt fördelat över landet och södra området ligger på en betydligt lägre nivå med siffran strax över 0,2.
14. Nu går vi vidare med resultaten som berör de tonstabla foniatererna
15. Här ser ni antalet foniater över en 10 års period. Detta antal inkluderar alla som arbetar helt eller delvis inom foniatri. Totalt ser vi en ökning under de senaste åren, antalet är nu upp i 27 stycken. Enligt verksamhetscheferna saknas 11,5 foniater och med pensionsavgångar (4) de närmaste 5 åren och beräkande ST som blir färdiga (5) så kommer fortfarande 10,5 foniater att saknas. Vi behöver således fortsatt motivera till vidareutbildning inom foniatri. Vi kan också se att vissa områden har klart fler foniater än andra, södra området utmärker sig tydligt i antal
16. På nästa bild har vi här fördelningen av foniater per 100 000 invånare. Även här ligger södra området i topp medans Västra götaland och mellansverige ligger betydligt lägre.

17. Nu har vi kommit till framtiden inom öron-näsa-hals. Det är så klart dags att prata om våra underbara ST-läkare som vi alla är ansvariga för att ge den bästa möjligheten till en god utbildning inom vårt specialismråde men det är också vi som måste ta ansvar för att de har en ljus arbetsmarknad framför sig när de står färdiga som specialister.
18. Här ser vi antalet ÖNH-läkare över en 10-års period. Antalet ST-läkare i landet har totalt ökat men jämfört med 2020 ses nu en minskning. För ST-läkare inom allmän ÖNH har det minskat med 60 stycken från år 2020 till 2024. Antalet ST-läkare inom både foniatri och audiologi har ökat sett till de senaste 10 åren.
19. Här ser vi andelen kvinnor respektive män för ST-läkarna inom önh och det ser väldigt jämnt ut så vår specialitet tycks lika intressant för alla, inget som förvånar där såklart, vi har ju ett väldigt roligt jobb :)
20. Här ser vi antalet alla aktiva specialister samt ST-läkare över 10 år men fördelade i åldersgrupper om 5 år. De största grupperna är de som har ålder 35-39 och 40-44 år.
21. Även här ser vi åldersfördelningen i sina årsgrupper men varje 10-års period är representerade av en egen linje i diagrammet. Den starka blå linjen är årets siffror och de övriga 10 åren visas med grå linjer där de senaste året har den starkaste färgen och sedan blir det svagare kulör ju längre bakåt i tiden vi går. Den puckel vi tidigare hade vid 35-39 har nu förflyttats till 40-44år. Och den puckeln vi haft tidigare vid 60-64 år sjunker långsamt.
22. Nu ska vi prata om utbildningsbehovet av specialister vi ser över de kommande åren. Beräkningen avseende de kommande 5 åren är gjord enligt följande. Nya specialister t.o.m 2028 är 161 st, förväntat bortfall är 5 per år så låt oss dra av 25 st och landa på 136 färdiga specialister år 2028. Verksamhetscheferna har 2024 uppskattat att de har ett underskott på 24 specialister inom ÖNH. Förväntade pensionsavgångar ligger på 53st i offentlig sektor och 7 i privat. Dessutom faller ett visst antal specialister bort per år, de senaste 5 åren var det totalt 14 st så låt oss använda samma summa för kommande 5 år. Då resulterar vi i att vi har totalt 98 specialisttjänster att fylla för att täcka upp behov, bortfall och pensionsavgångar. Det innebär att vi enligt denna beräkning ligger på ett överskott om 38 specialister år 2028.
23. Om vi då går vidare och tittar på nästa 5 årsperiod som är år 2029-2033. Så går vi in i den perioden med ett överskott på 38 specialister. Beräknade pensionsavgångar och förväntat bortfall gör att vi landar på att 71 st specialister kommer behöva ersättas. Det gör att det totala utbildningsbehovet för hela Sverige denna 5 års period landar på 33 st! Just nu pågår totalt 173 ST inom ÖNH, varav vi dock hoppas att en del kommer välja att utbilda sig vidare inom audiologi och foniatri där beräkningen över behov är en helt annan, fler behövs inom dessa två områden.
24. Låt oss sammanfatta...
25. Antalet specialister fortsätter att öka långsamt över tid Det skiljer sig mellan regionerna i antal specialister i förhållande till befolkningen i området Andelen specialister med forskarutbildning sjunker över tid, antalet som är docenter har minskat med 45% de senaste 10 åren Fler specialister med utbildning inom audiologi och foniatri behövs, nuvarande antal ST-läkare räcker inte för behovet

framöver Antalet ST-läkare inom ÖNH har minskat de senaste 4 åren men enligt nuvarande planering pågår fortfarande en överutbildning inom ÖNH. Ansvar för att anpassa behovet av nya specialister ligger som alltid på arbetsgivarna i Sverige och i förlängningen hos verksamhetscheferna på våra ÖNH-kliniker

26. Tack